Ч. 80 (12.446).

Львів, пятниця 11. квітня 1930.

Oplata pocztowa opłacona ryczałtem.

Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Від колективізації до хаосу.

Львів, 10. квітня 1930.

Те, що діється тепер у СРСР на сільсько-господарській ділянці можна назвати тільки хаосом. А чому — про те саме бажаємо написати дещо. З великанським розмахом, у супроводі гураганної т. зв. революційної фразеольоґії про приспішення наміченої пятилітки у сільському господарстві кинули комуністичні верхи своїм підвладним наказ проводити ударним порядком колективізацію. По всіх фабриках і заводах потворено декуди десятки, а декуди й сотки т. зв. ударних, зложених з робітників бригад, які на чолі з комуністичними фанатиками партійцями або комсомольцями мали йти на село „пропагувати“ колективізацію. Похід бригад на село підготовила відповідно монопольна преса вже заздалегідь та кинула між сільську бідноту гасло проводження т. зв. стихійної колективізації, яка в практиці зводилась до рабунку та насильства над індивідуальними господарствами. В селі розгорілась завзята боротьба між місцевою голотою й працьовитими господарями заки ще сплила на нього благодать „ударних бригад“.

Накінець почали по селах свою колективізаційну працю і вони, міські робітничі бригади при допомозі „пропаґанди“. Ця „пропаґанда“ бригад мала вже небогато труду, бо в численних селах заставала „стихійно проведену“ колективізацію, а де такої не було, там спроваджувала „стихію“ самою своєю появою та звязаними з нею нероздільно репресіями. Між поодинокими бригадами для „пропаґанди“ колективізації почалось „благородне змагання“ у формі перегонів під гаслом: хто скоріше і хто більше сколективізує. Вся та „акція“ приняла такі неімовірні розміри на території всього Союзу, що „вислідн“ таким чином проводженої колективізації почали поважно занепокоювати і кремлівських червоних володарів.

Дикому веденню колективізації протиставився „сам“ Сталін. Його статтю в цій справі ми обговорювали докладно на сторінках „Діла“. По нім приняв відповідні постанови проти дикої колективізації центральний комітет всесоюзн. ком. партії. Ці постанови були цілком у дусі статті Сталіна тільки без публіцистичної орнаментики. Якіж були наслідки цього? Такі, що в сільському господарстві витворилась правдива анархія. Від колективізації почався масовий відплив, ба що більше, на місцях почались кріваві розправи селян з місцевими реалізаторами колективізації. Цього відпливу ніхто нині не в силі опанувати. І тому не диво, що в дуже численних випадках сколективізовані вже господарства починають комуністи знов рятувати при допомозі насильства збройних відділів ДПУ. Червоноармійці відмовляються від каральних експедицій.

На підкладі такого хаосу виростає поважне непорозуміння на верхах. Численні кремлівські потентати проявляють недвозначно невдоволення зі Сталіна тому, що він опублікував свою, на їх думку, в найвищій мірі шкідливу статтю п. н. „Запаморочення від успіхів“, де виступив проти дикої колективізації. В пресі, очевидно некомуністичній, появилися вже навіть вістки про уступлення Сталіна. Та вони здається, передчасні. Зі Сталіном упоратись не так легко! Але ще важче дати собі раду з тим хаосом, що запанував на сільсько-господарській ділянці у звязку з невдатно форсованою колективізацією.

Дуже влучно характеризує теперішнє важке положення сільського господарства у Рад. Союзі московський кореспондент щоденника „Прагер Прессе“ (з 3. квітня) І. Е. Шром. Він між іншим пише: „Колективізація села, яка була далеко не пляновою, але радше диким змаганням між поодинокими округами під гаслом: хто більше сколективізує? — внесла в ідею реорганізації сільського господарства на раціональних підставах все інше тільки не порядок і систему. Коли на початку січня 1930 р. було сколективізованих коло 15 міліонів гектарів, то вже з початком лютого сколективізовано 40 міліонів гектарів, а в половині березня ця цифра підскочила до 80 міліонів. Навіть у найбільше упорядкованій державі булоб таке темпо неможливе без болючих пертурбацій у цілому житті. Дуже замітне, що Сталін аж 2. березня, а центральний комітет комуністичної партії аж 15. березня здобулися на відвагу виступити проти надужить, насильства, глупого лівого радикалізму та всяких негідних явищ, що супроваджали колективізацію сільського господарства. Але краще пізно ніж ніколи — каже стара приповідка. Селяни приняли статтю Сталіна як благословення з неба і там, де завзяття місцевих комуністичних ентузіястів було особливо сильне, забрали свої підписи назад, з поспіхом повиступали з колективів і взялися за таке господарювання на ріллі як попередніми роками. Природно, що такий відступ приносить зі собою ціле море шкоди. Він знищив село; вже не поверне до життя цілих черід убитої худоби, що впала жертвою колективізації; не може перешкодити тому, щоби запаси збіжа, поховані в пивницях, не збутвіли. Здається, що Рад. Союз в нічім ніколи не матиме міри. Від найкрайнішого радикалізму переходить до зацофаних обмежень, від відсталого села хоче за одну ніч перескочити до соціялістичного аграрного міста. І тому то нагальний поворот від колективізації до індивідуального господарства переходить у таку далеку протилежність, що вимагає гальмування, щоби всі форми сільського господарства можна було звести до більше менше постійної гармонії“.

Ось як змальовує теперішній хаос у сільському господарстві очевидець. Якже при такому стані може заповідатись перспектива грядучого господарського року? Які будуть результати з цього хаосу? Дійсно, незавидне положення! І тому не треба дивуватись, що на комуністичних верхах „броженіє“, що там шукають за жертвою, на яку треба зложити всю вину за невдачі. По наспіваючим зі СРСР відірваним вісткам цим разом жертвою комуністичної невдачі мав би впасти Сталін. Але коли це навіть станеться, то чи від цього ситуація поправиться? Напевно ні! СРСР входить в обійми найважчої кризи з тих, які досі переживав. Там прийде цим разом голод не від недороду, але від хаосу, спричиненого колективізацією, від незасіяних і неуправлених ланів.

Важка розвязка.

Перед закінченням морської конференції.

В Льондоні радить від чотирьох місяців морська конференція, що ніяк не може звести до спільного знаменника розбіжні погляди і домагання своїх учасників. Радить ця конференція вже такий довгий час, а не вирішила майже нічого, хоч її ініціятори сподівалися по ній багато. Безуспішні наради в Льондоні в справі морського роззброєння є найкращим доказом, які далекі від дійсности гарні тези про „вічний мир“ або про знесення війни.

Коли зачиналася ця конференція, Мекдональд думав здобути на ній не тільки згоду на обмеження зброєнь, але й повне їх застановлення, а в наслідках постепенне зменшування нинішнього стану посідання поодиноких держав на морі аж до дійсного роззброєння. Все те в нинішніх умовинах показалося нездійсненим. Навіть проект частинної редукції морських сил шляхом знесення боєвої підводної фльоти виявився неможливим до здійснення наслідком опору в першу чергу Франції і Японії.

Як і було до передбачення, Італія домагається рішучо парітету у відношенні до Франції, на що ця остання ніяк не хоче згодитися. Таксамо не хоче згодитися Америка на те, аби Японія мала 70 проц. американського тонажу, від чого ця остання не хоче відступити. Це дві найважніші трудноші на конференції, довкола яких обертаються всі наради.

Досі ніхто з учасників конференції не попустив майже нічого з занятого на самому початку становища з тої простої причини, що положення в світі є постійно непевне і ніяка морська держава, не маючи міжнародніх гарантій безпеки, не зрезиґнує зі своїх зброєнь на морі в такій мірі, як того вимагає на її думку її власна оборона й охорона. В першу чергу Франція стоїть непорушно на тому, на чому вона стоїть здавна, а саме, що кожний крок у ділянці роззброєння мусить бути попереджений відповідним актом у ділянці безпеки.

Аби всеж таки рушити якось справу з мертвої точки, змінено в Льондоні порядок нарад і приступлено найперше до т. зв. пакту трьох, щоб опісля приступити до переговорів з Францією й Італією. По довгих торгах і конференціях, на яких ломили собі голову найвизначніші дипльомати пятьох морських держав, повелося остаточно в останніх днях прихилити Японію до деяких уступок, які Америка признала вдоволяючими для себе. З уваги на те американський делеґат Гібсон проголосив, що остаточно прийшло до порозуміння між Америкою, Англією і Японією, себто, що пакт трьох здобув для себе реальну основу.

Це порозуміння згаданих вище трьох морських держав дотичить справи зменшення числа панцирників, а в части й інших морських одиниць. Чи буде це основою „пакту трьох“, чи може це буде тільки поміст до „пакту пятьох“, повиннiб виявити нам вже найближчі дні. На всякий випадок останні дні внесли вже дещо оживлення в льондонські наради, що видно між іншим і з більш оптимістичних коментарів світової преси.

Всеж таки до справжнього порозуміння, оскільки воно взагалі можливе, ще дуже далеко. Якось годі повірити, аби могли тепер погодитися дотично обмеження морських зброєнь Франція з Англією, а ще тяжче буде довести до порозуміння в цій справі між Францією й Італією. Льондонська конференція радить дальше над драстичними і скомплікованими справами, розвязка яких є, як показується, тим трудніша, чим більше над ними дискутується.

Бояться вертати до СРСР.

Анґлійська преса пише, що радянський уряд відкликає до Москви 20 урядовців радянського посольства в Льондоні, яких мають судити за ріжні зловживання і „контрреволюцію“. Ґенеральний консуль Лічев заявив тим урядовцям, що коли вони не вернуть до СРСР то невиконання наказу радянського уряду вважається дезерцією на бік ворога і за це грозить кара смерти. Але урядовці переконані, що їм і так грозить кара смерти, тому лишаються в Льондоні і кажуть, що повернуть до вітчини аж по упадку більшовизму.

На економічні теми.

Перешкоди у поступі рільної господарки.

Останніми роками помітно по наших селах охоту до змодернізування рільних варстатів. Люди просто хапаються всяких вісток про поплатність цеї чи тої рослини і з місця її замовляють на пробу. Інтересуються також новим приладдям, новими методами управи.

Ця жадоба господарського поступу булаб у нормальних обставинах щасливою підставою для піднесення добробуту села і краю. Вона повинна стати й нині підставою для розвязки богатьох господарських і соціяльних питань, як напр. безробіття села, а в слід за тим й міста, еміграції і т. п.

Але рільник стрічається у своїх змаганнях з такими перепонами, що нераз стає безрадним. Вже не кажемо про відсутність того, що вимагає від офіціяльних органів грошових вкладів, як наприклад про відсутність допомоги для відводнення ґрунтів, чи для поправи комунікації, про недостачу хліборобського шкільництва, та про богато інших причин, які лягли в основу перешкод у переводженні в життя неодної ініціятиви хлібороба. Але є ще перешкоди, які можнаб назвати хіба містикою господарської політики. Бо є дані для розвитку хліборобської культури, які не вимагають від уряду ніяких грошевих вкладів і які для держави корисні, а всеж таки самі офіціяльні чинники стають на перепоні їхнього розвитку. Про деякі з них хочемо тут заговорити.

Уряд тютюнового монополю знає, що плекання тютюну в краю може звільнити уряд від закупів цього товару за границею і тим причинитися до активности торговельного біляпсу та одночасно дати безробітному населенню села заробітки, а хліборобові поплатність господарки, тим більше, що спеціяльно східногалицькі і волинські землі дають зовсім не гірші тютюни від тих, які Польща спроваджує із загранниці. Тимчасом у нас дозволено управляти річно ледви на 10 відсотків цієї скількости, яка купується за границею. До того наш плянтатор стрічається з такими неоправданими трудношами щодо цін і з таким поведенням зі сторони відборців, що боїться мати з ними щонебудь до діла. А цього року зайшло нове непередбачене лихо. Уряд тютюнового монополю зредукував попередній плянтаційний простір тютюну до мінімум, мимо представлень з усіх сторін, навіть від воєвідських урядів і воєвідських комісій для направи рільного устрою про конечність поширення культур і плянтацій тютюну. Хто є в силі збагнути, чому саме Польща має платити тютюновий гарач заграничним плянтаторам і купцям, коли у нас є всі дані до найкращого розвитку тієї культури?!

Так само незбагнуті є причини зменшення плянтації цукрового бурика і знов саме у Сх. Галичині, у країні для цієї ростини дуже добре вивінованій самою природою, до того в країні найдешевшого у цілій Польщі робітника, отже найрентовнішій для плянтації. Плянтація бурика і продукція цукру є значно більше скомплікована ніж тютюну, а то з огляду на заграничну конкуренцію. Тому над поясненням цього питання затримаємося трохи довше.

В останніх роках поступала управа бурика серед наших селян дуже скорим ходом, так що вирinali навіть голоси за будовою української цукроварні. Але це тривало коротко. Сьогодні цукроварні — а їх у Польщі 71 — редукують і ціни за буряки і простір плянтацій, так що вже в останній кампанії не оплачувалося їх управляти, а на цей рік цукроварні вже не приймають навіть давніших плянтаторів. Очевидно є це питання поплатности великих посілостей, але жертвою падуть у першу чергу дрібні господарства і їх господарська культура. А причини?

Свого часу обговорювали ми на сторінках „Діла" рішучливу оборону держав, що продукують буряковий цукор, перед куди таншим тростевим. У богатьох державах зменшено продукцію, інші стараються утриматися на рівні, але Польща майже одинока в Европі поширювала плянтації. Оправдувано це конечністю експорту цукру для державного престіжу, чи для поправи платничого і торговельного біляпсу, вимогами рільної культури чи іншими причинами, але головним мотивом були все таки інтереси великої земельної посілости і цукроварняного капіталу. А поширювано так, що напр. у буряковій кампанії 1929 р. плянтовано в Польщі 245.000 гектарів, то є на 14.515 га. більше ніж у попередньому, перероблено понад 5 мільонів тон буряків, то є на 534.000 тон більше, а випродуковано цукру 825.000 тон, то є на 153.000 тон більше ніж у попередньому році. Був це час найбільшого розквіту, навіть у консумції, бо до 1. жовтня 1929 р. споживо за рік 370.000 тон. Це випало 12 кг. річно на голову. В порівнянні до інших країв була це дуже мала консумція, але в Польщі рекордова за усі попередні роки.

Судячи на основі цих цифр, можна було подивляти такий поступ серед тяжких зрештою і тоді обставин. Але подив цей остигає з хвилею, коли візьмемо під увагу калькуляцію цін. Цукор Польщі це переважно експортовий товар, у пропорції до внутрішньої консумції. Калькуляція цін така, що коли напр. цукроварня у Ходорові продавала його в 1912 р. за границю в ціні по 30 зол. за 1 сотнар, то для краю продавала картелеві по 73 зол. а знане, що консументам приходиться платити більше ніж удвоє вищу ціну.

Після обрахунків фахівців ціна білого цукру, висланого за границю, не покривала навіть ціни буряків, зужитих до випродукування цієї кількости цукру. Тому цукрова політика уложила це відношення цін так, що краєвий консумент мусів покривати окрім публичних оплат і даним усі страти на експортовому цукрі. Коли яка фабрика була звільнена від експорту, то мусіла сплатитися картелеві титулом покриття страт для тих, що експортували. Так напр. Ходорів у 1928 році заплатив за дозвіл продажі цукру на краєвім ринку майже 5 мільонів зол. Зате довіз заграничного цукру майже виключений митом, яке виносить 60 зол. від одного сотнара рафінади. І такий стан міг би був тривати далі, громадяни оплачували би далі експортовий цукор, колиб не лихо дома. В краю наступила знова кріза, тим разом куди сильніша ніж усі попередні. Населення збідніло вже так, що для нього цукор в такій ціні починає бути недоступним люксусом. Його консумція паде. Коли наприклад у трьох останніх

Чеські нац.-демократи проти українців.

Чеські національні демократи із табору відомого українофоба Крамаржа, використовують кожну нагоду, щоби заатакувати український рух та шкодити йому на кожному кроці. Ось крамаржівський орган „Народ" із дня 3. квітня пише з радістю, що до суду в Кошицях відставлено арештованих українських еміґрантів Гриця Гуменюка, Степана Полібу, Ярослава Барановського, Миколу Дашинського, Петра Глоголу та Івана Окрайкіна. Редакція цього часопису додає, що арештовані були членами „У. В. О.", що вони аґітували за відірванням Закарпатської України від ЧСР.

В томуж числі „Народ" повідомляє, що сенатор Цуркановнч (народний демократ) заявив, що населення Закарпатської України начеб-то хоче навіки ділити долю і недолю ЧСР., домагаючись тільки автономії, при чім виявляє повну льояльність супроти чехословацької держави. Сенатор твердить, що в школах на Закарпатській Україні панує хаос, що йде боротьба за усталення мови і що у всіх школах цеї країни треба завести „руску" мову. Слід також поліпшити економічне положення цеї країни.

Ґанді видав заклик до Зєдинених Держав.

З Нового Йорку подають, що Ґанді оголосив в американській пресі заклик, в якім звертає увагу Зєдинених Держав на положення в Індії та домагається, щоби уряд Зєдинених Держав визнав і підтримував незалежність Індії. Самі симпатії Америки до індійців не доводять до нічого і тут потрібна активна допомога Америки.

ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ

Прага та її музичне життя.

(Докінчення.)

Творець чвертьтонової системи. — Німецька музика.

Габа, за якого почином фірма А. Ферстер вибудувала чвертьтоновий фортепян, закінчив навіть чвертьтонову оперу „Мати", для якої виведення сконструували і чвертьтонові дуті інструменти, то-що. Чвертьтоновий фортепян складається із трьох клявіятур та доволі складного механізму. Долішня клявіятура є звичайна півтонова: над нею (подібно як нераз в органах) знаходиться друга, яка доповнює півтони першої клявіятури чвертьтонами, а над тою чвертьтоновою клявіятурою знаходиться ще третя стрoєна так як перша, з дуже короткими клявішами і має на меті влегчити з технічного боку такі сполуки тонів, які трудно взяти на двох перших клявіятурах. Чвертьтонові інтервали, які тут входять з усталеною прецизністю виступають як досить значне віддалення, що легко впадає в ухо.

Переконали мене про те ріжні комбінації, які композитор демонстрував мені, уживаючи для контрасту півтонової, а відтак чвертьтонової альтерації (підвищення або обниження) тонів даних акордових сполук. Мушу признати, що хочби тільки з кольористичного боку, чвертьтони мають своє незаперечене право існування. Щойно будуччина викаже, чи і як далеко приймуться чвертьтони, як подрібно випрацьована Габою музична система, яка із зміною акустичних проблем потягне за собою і зміни інших чинників і в змісті і в формі музичної творчости. Пропаґатор нових принципів і ідей глядить у майбутнє з повною самопевністю.

Бодай кількома реченнями мушу описати і стан музичного руху серед німців у Празі. Їхнє музичне життя посереджене головно в опері, яка улаштовує також симфонічні концерти. Німецька орхестра як така стоїть квалітативно нижче як чеські. Одначе оперові вистави у німецькому театрі позначаються нераз може і дещо кращою культурою та більше вирівнаним загальним рівнем. Причинилася до того може і традиція, яка і до нині задержалася, завдяки знаменитим диріґентам опери, як Землінський — а в останніх роках Штайнберґ, а цього року і Сель.

Репертуар тут здебільша також переграний, а всеж міг я тут почути і деякі новини для мене, як три одноактівки: Тоха: „Die Prinzessin auf der Erbse", Кшенека: „Die Ehre der Nation" (Schwergewicht) та Гіндеміта: „Hin u. Zurück". Перша з них музична казка пародує до деякої міри принципи королівських дворів у відношенні до „чистоти раси" і „блакитньої крови". Оркестровий парт опери цікавий, натомісць співаки мають доволі невдячну ролю; вони трактовані інструментально, що не відповідає їх природі. „Бурлескова оперета" Кшенека є сатирою на теперішні відносини, в яких, по думці деяких дипльоматів, спорт, бокс то-що, мають більше значіння у міжнар. пропаґанді, ніж мистецтво та наука. Одначе музика позначена деякою дешевістю виразу — і хоч приступніша для пересічного слухача, як дві другі одноактівки Тоха чи Гіндеміта, слабша від них значно під оглядом шляхотности музичної мови.

Та найбільше цікавою є Гіндеміта „Гін унд цурік" (скетч з музикою). Хоч і тут людські голоси трактовані більш інструментально, проте виходять вони природно — його феноменальна інструментовка виступає не як компактна маса інструментів, а як комплекс концертуючих із собою поодиноких інструментів з перевагою ролі дутих інструментів, а його ритміка та гармоніка визначаються незвичайною свіжістю та гнучкістю. Взагалі Гіндеміта треба уважати безперечно одним з найвизначніших сучасних композиторів. Комічний текст оснований на тім, якто небесний мудрець приходить до переконання, що для них у небі властиво нічого не змінилось би, якби людську долю від колиски до домовини обернути другим боком. Льоґіка лишилась би та сама.

Бачимо тут тітку, що недочуває, як ґачкує панчохи, свіжоспечена панянка як сідає; приходить наречений з дарунком; післанець передає лист; сцена заздрощів; психоза: — цевольвер, душегубство; скок з вікна; трупа виносять... Та за хвилину йде все у протилежнім напрямі: трупа вносять; він оживає, наречений вскакує назад через вікно, наречена віддає листа післанцеві і т. д. і все кінчиться навіть тим, що півглуха тітка, яка підчас ґачкування пчихнула „га-пціх" з рухом голови в долину — пчихає тепер „пціх-га" головою до гори.

Крім цього бачив я ще на німецькій сцені доволі пересічну оперу тутешнього німецького композитора д-ра Вайндля „Кранвіт" (відзначену чеською державною нагородою).

У двох німецьких симфонічних концертах мав я нагоду почути між іншими знаменитий: концерт на віолю з оркестрою Гіндеміта, цікавий мистецькою інструментовкою, в якій „штрайх" складається тільки з віольончелі і контрабасів, завдяки чому віоля прекрасно виходить. Концерт виконав сам автор, один з найкращих сучасних віолістів — дальше цікавий скрипковий концерт Казеллі, та ґрандіозну мінятурку Г. Ґаля „Ouverture zu einem Puppenspiel". Німецький „Singverein" виконав Брамса „Ein deutsches Requiem" під орудою відомого композитора Ґ. Кейслера, який дав також концерт старочеської музики. „Німецьке Камерне Т-во" не розвинуло вже такої діяльности, як перед війною і дало щось ледви два концерти. Також німецька музична академія уладила декілька продукцій.

На тім міг би я закінчити огляд музичного руху до перших днів березня у Празі. Додам тільки, що попри те все відбуваються тут ще часті танкові продукції ритмічної ґімнастики та ріжних балетів, про що, як також про чеську і німецьку оперету у тому рефераті не буду згадувати.

Зазначу, що я був спершу дещо розчарований, що у Празі міг почути відносно дуже мало нових творів чи опер. Та саме в останньому часі, коли я списав отсі враження, відбулося декілька дуже цікавих концертів з новими, незнаними мені творами, а також дійшли вже до премієри Новакових пантомін та заповіджено низку нових цікавих концертів. Про те, як також про музичне життя нашої еміґрації другим разом.

місяцях 1928 року сконсумовано у Польщі 122.342 тон. то вже в тих самих місяцях 1929 р. лише 113.159 тон. А в 1930 році паде консумція дуже сильно. Кажуть що обнизилася на 25 відс. До того остало ще з минулого року около 30.000 тон. Значить, щоби позбутися надміру, треба або ще більше експортувати і ще вище піднести ціну цукру в краю для покриття страт на експорті, але тоді треба передбачувати ще більший упадок консумції в краю, або зменшити експорт і знизити ціну цукру в краю так, щоби цей так поживний корм став доступним для всіх, а тоді не треба зменшувати продукції. Здавалось би, що льогічно повинно прийти це друге. Та в Польщі виходить у таких випадках все щось третє, те, чого ніхто не надієтьcя. Таке вийшло і тут, а саме: редукція продукції цукру і редукція плянтацій. Але дивне тут одно, що удар цей припав в перший мірі на найбільше пригожу під буряк Сх. Галичину, а не на землі, що куди менше під буряк надаються і не оплачують буряка. Простір плянтованих досі буряків має бути зменшений цього року в Сх. Галичині на 22.000 морґів, то є приблизно на половину. Очевидно, впали жертвою дрібні плянтатори, наше селянство, бо великих землевласників ця редукція ще не захопила. Пішов похід на обниження рільн. культури села.

Отже так господарська політика Польщі позбавляє наш край аж двох важних промислових культур вараз, тютюну і цукрового буряка. Рівночасно бідне населення тратить можність консумувати цукор, даючи натомісць можність курити загравичні тютюни. Чи така політика доцільна і для самої держави, це інша справа. Нам треба шукати інших доріг для рільної культури. А тут вже поле до роботи агрономам, яким мусить дати зрозумілу підтримку наша суспільність.

М. Творидло.

Людендорф проти Гінденбурґа.

„Н. В. Журналь" подає, що генерал Людендорф святкує дня 8. ц. м. 65-літні уродини. З цеї нагоди „Фолькскварте" видала святочне число, в якому пише, що „Союз Таненберґа" улаштовує у ріжних містах Німеччини величаві свята та реферати на тему „Гінденбурґ-Людендорф: Поневолення Німеччини та її свобода". Людендорф опублікує на днях статтю проти Гінденбурґа, доказуючи, що Гінденбурґ не має права носити старшинний німецький почесний військовий однострій. У „Фолькскварті" поміщені статті, в яких доказується, що Німеччина має чоловіка, який тричі вирятував її з недолі, а то Людендорф, не Гінденбурґ. Людендорф повинен кермувати долею Німеччини, так як провадив військо під Льтіхом, Верденом і на російськім фронті. Гінденбурґ не доведе Німеччини до нічого, бо він здібний на всякі компроміси і готов був підписати нав'ть плян Юнґа. Націоналісти повинні скинути Гінденбурґа і визнати Людендорфа своїм провідником.

Процес „Спілки Визволення України".

Радіозвідомлення з дня 8. ц. м.

Дня 8. ц. м. промовляв громадський обвинувач, чільний член комуністичної партії й один із секретарів КП(б)У, Любченко. Він говорив ціле пополудне, але нажаль його промову можна було почути в радіо у Львові аж від год. 6.40 і то тільки час до часу, тому що інші стації перешкоджали і навіть те, що можна було почути, чулось невиразно.

Любченко у своїй промові освітлював головно шкідливі наслідки роботи „СВУ" для справи комунізму, вияснював економічний та психольоґічний грунт, на якому зродилась „СВУ", тому він пригадував усю роботу українського національного табору від перших днів революції аж досі.

Любченко говорив про Центральну Раду, яка опиралась нібито на багнети німецької буржуазії, про гетьмана, що підтримував багатих селян, про Директорію, яка перетворившись в УНР. утримувала звязки із польською та російською „контрреволюцією".

Арґументуючи свої твердження про буржуазність УНР. та Директорії, Любченко прочитував ріжні тайні і явні договори українських національних урядів із Кубанщиною, Доном та західними державами. Викривлюючи історичні факти, Любченко доказував, що уряд УНР. стояв близько до Вранґля і Денікіна, хоч відомо, що уряд і армія УНР. боролись безпощадно проти Денікінщини, а на доказ свого твердження Любченко підкреслив факт, що Українська Галицька Армія була союзницею Денікіна. Очевидно, Любченко ані словом не згадав про те, що Українська Галицька Армія опинилась по боці Денікінщини тільки під примусом хвилевих обставин і тифу, а не як ідеольоґічний і політичний союзник.

На думку Любченка „СВУ" це плід тої дрібно-буржуазної стихії, а члени „СВУ" то жертва політики середини, компромісовости між двома клясами, буржуазної і пролетаріяту та всіх гріхів, якими грішили завжди поміркові соціялісти й соціялпатріоти.

Показуючи на Ганцова й Черняхівську, Любченко говорив: „Ось перед вами сидить українська соціялдемократія". А про Чехівського Любченко висловився: „Ось вам лівий соц.-демократ, який проповідує Маркса, а рівночасно підтримує автокефальну церкву".

Взагалі у своїй промові Любченко найбільше нападав на соціял-демократів та соціял-революціонерів. Освітлюючи діяльність Старицької-Черняхівської та інших підчас революції, промовець не жалів чорних барв.

В ювилейному році.

Ювилейний концерт філії „Просвіти" ім. Шашкевича у Львові в честь митр. Шептицького.

Заходом філії Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича у Львові відбувся 6. ц. м. ювилейний концерт в честь митрополита А. Шептицького, що стягнув до салі Ремісничої Палати масу української публики, яка виповнила її по береги. Концерт виконано виключно силами читалень „Просвіти", які старалися виступити з тим найкращим, чого навчилися і до чого підготовилися.

Концерт розпочався кантатою, що її відспівав великий і сильний хор чит. „Просвіти" зі Скнилова під проводом п. Добрянського. Це був найкращий хор того вечора. Опісля о. Осташевський виголосив святочну промову, в якій змалював заслуги Ювилята для нашого народу і дякував йому за ті заслуги і за його працю іменем згуртованих у читальнях „Просвіти" народніх мас. З черги невеличкий хор з Винник під проводом п. Шпаківського відспівав псалом Бортнянського „Господи, кто обитает", а дівчинка М. Козак зі Скнилова виголосила не без хисту підібрану до моменту патріотичну декламацію. В дальшій части програми відспівав великий хор чит. „Просвіти" із Зашкова „Вострепоежимся" і „Возвесели" (диріґент п. Гнатишин), хор зі Скнилова Бортнянського „Услиши Господи глас мой", а хор з Винник „Воспойте Господеви". Була теж дуже вдатна декламація малого Богданка Яцкова, яку нагороджено невмовкаючими оплесками. Як останню точку програми відспівав хор зі Скнилова „Сей день, егоже сотвори" Бортнянського.

На закінчення виступив на естраду о. Ковалюк, що вручив Ювилятові пропамятну грамоту від філії „Просвіти", а всі три злучені хори відспівали грімке „Многая літа!" Опісля зворушений Ювилят дякував сердечно всім селянським виконавцям поодиноко, а вже найбільше обоїм молоденьким декляматорам. Концерт, на якому крім Ювилята явилися й епископи о. д-р Бучко і о. Будка, пройшов дуже справно і гладко й тягнувся не довше, як дві години.

На організаційному фронті.

ПЕЧЕНІЖИН.

Дня 30-го березня ц. р. відбулася в Печеніжині довірочна нарада Українського Нац. Дем. Обєднання. Головою наради вибрано п. Івана Самонишина, секретарем п. Дмитра Мацькова. Про завдання і програму УНДО говорив секретар Повітового Комітету в Коломиї п. Д. Бойчук. Зібрані в числі поверх 150 душ однозгідно признали, що шлях Українського Національно-Демократичного Обєднання правильний. Бесідник закликав м. ін., щоби всі члени Українського Нац. Дем. Обєднання були членами Т-ва „Просвіта" та горнулися до кооперації і щоби були активними діячами на всіх ділянках нашого життя. На нараді вибрано Комітет Українського Нац. Дем. Обєднання.

СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Дня 23-го березня ц. р. відбулося велике віче в Єзуполі. На віче зібралося до 700 громадян. Реферував о. посол Галущевський, який здав звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і представив теперішній стан нашого шкільництва та самоуправні справи. Зібрані бурхливими оплесками висказали признання Українській Парл. Репрезентації за її дотеперішню діяльність. Єзупільці особливо зацікавилися рефератом про шкільництво, бо саме мають великі трудноці при будові своєї школи. Ця справа нині їм найбільше допікає. Єзупільська школа міститься в якомусь бараку, який для школи зовсім невідповідний. Тому вони розпочали там заходи в напрямі збудування нового шкільного будинку. Але, як пояснюють собі єзупільці, за те, що вони внесли декларації за зміною дотеперішньої польської викладової мови, їм роблять у цьому ділі трудноші. У відповідь на їхні декларації поляки вибудували собі приватну польську школу і не горяться на будову державної. А з другого боку власти грозять, що замкнуть школу з причини нібито невідповідного її приміщення. При кінці віча присутні одноголосно ухвалили протест проти національного і релігійного гніту на Великій Україні.

ЖОВКВА.

Мабуть у ніодному повіті нашого краю не є так тяжко з організацією, як у жовківському. Причиною того є старе москвофільство, а почасти й сельробівство, яке захопило багато сіл, особливо в Куликівщині. Та проте в останніх часах політична народня організація поступила тут значно вперід. Треба це завдячити послові Ліщинському, котрий своїми вічами причинився до розбудження національної свідомости в повіті. Ще так недавно войовниче у нас сельробівство з кожним днем тратить свої впливи. Недавно відбув посол Ліщинський у Жовкві два великі віча (4-го лютого і 4-го березня ц. р.). На першому з них крім посла Ліщинського реферував також сенатор Кузьмин про громадську самоуправу і посол Кохан про наше політичне положення. Хоч не дописала погода і місце віча, яке відбувалося далеко на передмісті (бо поляки не дали на нього салі, а української, на жаль, нема), то проте зібралося з цілого повіту дуже багато народу. Віче пройшло серед великого одушевлення зібраних, а вибраний на ньому Повітовий Комітет УНДО започаткував нову добу в політичному житті повіту. На друге віче в дні 4-го березня зібралося ще більше народу. На цьому вічу промовляв лише посол Ліщинський, бо решта послів не мала змоги на це віче приїхати. Віче пройшло теж серед найкращого настрою зібраних.

КУЛИКІВ.

На 2-го березня ц. р. посол Ліщинський заповів у Куликові справоздавче віче. На віче зібралось кількасот українців. Прийшов і кацапський вожд д-р Дуркот зі своєю боївкою і „стшельцами". Як тільки посол Ліщинський почав промовляти, кацапи піднесли великий крик. На кількаразове напімнення посла Ліщинського, д-р Дуркот не вийшов зі салі, а кацапи піднесли ще більший крик. Наслідком цього на салю прийшла поліція і віче розвязала. Тоді посол Ліщинський заповів на 9-го березня довірочну нараду. На ту нараду зібралося біля 500 громадян, а багато ще мусіло відійти, бо всіх не вміщала саля. Посол Ліщинський у довшій промові зложив вичерпуючий звіт з діяльности Української Парл. Репрезентації і закликав присутніх до орґанізації і культурної праці на місцях. Рівночасно вказав на зрадницьку і некультурну діяльність москвофілів, які всякими способами намагаються спинювати українську громадську роботу. На внесення одного із присутніх зібрані однодушно ухвалили довіря Українській Парл. Репрезентації та просили, щоб наші посли більше занялися Куликівщиною. Тут слід згадати, що нарада відбувалася в салі п. Трембецького, місцевого поляка. Начальник суду п. Робаковський списував з ним якісь протоколи із зобовязаннями, який очевидно п. Трембецький не підписав і заявив, що має салю до винайму для кожного, хто дає гроші. Також урядовець суду п. Вайс розкричався на п-ню Трембецьку за винаєм салі українцям. Є це вимовний причинок до відносин у Куликові.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ланцюх щастя.

Не тільки я, але напевно пів Галичини, дістало т. зв. ланцюг щастя з закликом переписати його, бо коли ні, то зараз трапиться якесь нещастя. Але я видно рахуюся спеціяльним вибранцем долі, бо до мене прийшло тих ланцюгів стільки, що міг би ними спутати всіх тих смішаків, які вірять в успіх такої писанини. Щодня майже застаю на своїм столику один або й два „ланцюги". В кожнім з них є зазначене, що таке письмо висилається до найінтелігентніших знайомих. Підбасувавши так моїм уродженим здібностям, переписувач починає мене заохочувати:

„Напишіть до 9 найінтелігентніших знайомих це письмо, а стріне вас до тижня велике щастя. Приклади: Містер Скот за кілька днів оженився, містер Аркус виграв сто тисяч, Поля Негрі вийшла замуж за князя Мдівані і т. д. і т. д."

Колиб я не послухав, то на це є також рада:

„Льорд Кельовет строїв нехотячи жінку, мадярський барон Термометер зломив ногу, а маркізета Ромпомпом стратила одного дня нареченого, маєток і невинність".

Щодо заохочуючих прикладів, то вони не є ніякою заохотою. Що містер Скот оженився?! Що містер Аркус виграв сто тисяч?! Що Поля Негрі вийшла за князя Мдівані?!

Всі ці приклади можна було скорше помістити в рубриці нещасливих випадків, а не усміхів долі!

Хто нині жениться, той напевно встав лівою ногою з ліжка, або заяць перебіг йому дорогу.

Виграна на льотерії не є ознакою щастя, бо коли і по інших країнах такі самі відносини, то до виграної треба ще доплатити. Наперед стягають 40 відсотків за щастя, потім 25 за податок від зарібкани, 10 відсотків доходового, а решта іде на податок оборотовий, дороговий, водотяговий і т. п.

Історія з Полею Негрі і князем Мдівані ще трагічніша від попередніх прикладів. Богата Маґдалена Халупец знайшла собі на свою біду грузинського князика, який перед вигнанням з Росії мав дві козі і пів морґа поля, а після конфіскати зібр великі довги і не менший апетит. Пожила з ним рік і нагнала з високим відступним і річним чиншем.

Переглянемо тепер нещасливі випадки:

Льорд Кельовет строїв нехотячи свою жінку...

Я не вірю в те, що це було нехотячи, бо в великих панів кожне душегубство так виглядає, мовби нехотячи. Колиж він зробив це „хотячи", то „ланцюг щастя" не тільки не пімстився на нім, але навпаки — поміг.

Барон Термометер зломив собі ногу. Правда, лішше є зломити комусь як собі, але це не мусить бути наслідком злекковаження ланцюга. Барон міг бути непросипущо пяний, або скакав для спорту з другого поверху.

Маркізета Ромпомпом — ось одинокий приклад, який може перестрашити. Втратити одної днини три кавалки, які так тяжко віддискати — це вже небуденний „пех". Знаю випадки, що люди тратили те все, але не разом, тільки поодинцо. В цім випадку „ланцюг щастя" жорстоко пімстився.

Тому я рішив таки подати дальше „ланцюг". А що я привик брати за своє писання гонорар, то роблю це в малім фейлетоні. Всіх найінтелігентніших прошу подати дальше, бо як ні... то гляди: містер Скот, містер Аркус, Поля Негрі, а надівсе нещасна маркізета Ромпомпом.

Галактіон Чіпка.

Арештували другого Ґандієвого сина.

Поліція в Дельгі арештувала 25 добровольців, що нелегально виробляли сіль. Між арештованими є Ґандіїв син, Давідас. Це вже другий Ґандіїв син, якого англійці арештували.

Було чотирьох убийників у Дісельдорфі.

Дісельдорфська поліція видала комунікат, оснований на вислідах слідства у справі масових убиств жінок у Дісельдорфі й околиці. Виявляється, що було 4 вбийників, а не один. Поліція арештувала одного з них, якогось Штанеберґа. Він умово хорий. Трьох інших не вдалося ще зловити.

Реконструкція польського кабінету?

У звязи з поворотом кн. Яна Радзівіла із закордону опоз. преса пише, що небаром між прем. Славеком і консерватистами почнуться розмови в справі участи консерватистів у кабінеті. В звязи з цим говорять про реконструкцію кабінету.

До процесу „С. В. У.".

Прокуратор домагається 21 присудів смерти.

Часописи повідомляють, що після переслухання 45 обвинувачених ґенеральний прокуратор Михайлюк поставив внесення, яке домагається кари смерти для 21 обвинувачених.

Комуністичні організації уладжують мітінґи, на яких ухвалюють резолюції з домаганням кари смерти для всіх 45 обвинувачених.

Спеціяльна охорона українських міст.

Шеф ДПУ на Україні одержав затрівожуючі вісти з ріжних українських міст, тому зарядив, щоби спеціяльні відділи ДПУ скріпили охорону по більших українських містах.

Уступив нач. редактор „Ґазети Польск-ої".

Полковник посол Адам Коц уступив зі становища начального редактора „Ґазети Польск-ої". Кажуть, що це є в звязи з непорозуміннями між бувш. прем. Світальським і полк. Коцом. „Вечур Варшавскі" повідомляє, що полк. Коц одержить ген. нагляд над держ. пресовими агенціями. Інші часописи повідомляють, що полк. Коц поїде за кордон. „Пш. Веч." повідомляє, що полк. Коц одержить інше становище, звязане з пропаґандовою акцією. Кажуть, що нач. редактором „Ґазети Польск-ої" буде бувш. прем. Світальський або бувш. міністр Медзінський.

Тука засуджений на 15 літ тюрми.

У процесі бувш. словацького посла Туки та тов. дня 8. березня промовляв сам Тука. Він доказував, що не допустився ніякого зі злочинів, які йому закидають і стверджує, що є невинний. Дня 9. квітня веч. суд видав присуд, що затверджує присуд I. інстанції, а який засуджує Туку на 15 літ, а другого обвинуваченого Снацького на 5 літ тюрми. Третього обв. Маха звільнили.

Ґр. Бетлен у Римі.

Ґр. Бетлен відїхав 9. квітня у Рим із шефом секції мін-ства закорд. справ Апером і шефом пресового бюра тогож мін-ства ґр. Чакі.

Марта Ано на волі.

Дня 8. квітня вийшла на волю Марта Ано, що була арештована в звязи з аферою „Ґазет дю Франк". Біля вязниці зібралося з 500 людей.

Розшарпаний ґранатою.

У залізничій будці Верчани біля Стрия граната розшарпала 25-літнього Осипа Кібу, тому що він маніпулював коло неї необережно. „Ґазета Поранна" твердить, що ґраната була німецької системи та що біля розшарпаного на шматки Кіби найшли „цілий арсенал" льонтів і слоїків із вибуховими матеріялами. Вкінці згад. часопис твердить, що вбитий був у контакті з товариством „Сурма" та що є підозріння, нібито приготовляли політичний замах.

Зі спортового життя.

Загальні Збори УСС.

Звичайні Загальні Збори Українського Спортового Союзу відбудуться дня 13. квітня ц. р. в салі Т-ва „Зоря" у Львові, вул. Вірменська 25, в год. 10. передполуднем. Порядок нарад Загальних Зборів буде такий: 1. Відкриття і вибір Президії зборів. 2. Прочитання протоколу минулорічних зборів. 3. Звіт Спортової Ради УСС. 4. Звіт контрольної комісії. 5. Звіт клюбів. 6. Дискусія над звітами, уділення абсолюторії. 7. Вибір нової Ради, комісії суддів і контрольної комісії. 8. Дискусія над пляном діяльности УСС. на р. 1930. 9. Евентуалія. — **Спортова Рада УСС.**

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 9. квітня ц. р.: за масло експортове солене пріма по 5·10 зол.; за масло несолене бльокове 5·10 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·60 зол.; яйця копа 5·30—5·40 зол.

Тенденція цін за кордоном знижкова, в краю, з огляду на свята, попит збільшений.

Новий президент Латвії.

Дня 9. квітня латвійський сойм вибрав президентом держави Квієсіса.

Кровава демонстрація.

У звязи з заповідженою редукцією в фабриці Вестен в Олькуші ок. 1300 робітників зібралося біля фабрики. Часть їх вдерлася до прив. мешкання директора Отта та вивели на силу між зібраних. Девять поліціянтів візвало робітників, щоби розійшлися. Робітники заатакували поліцію. Поліція стріляла у повітря, опісля до товпи. Був один ранений.

Вибух у фабриці млинських машин.

У фабриці „Т-ва для будови млинських машин" у Львові при вул. Янівській 134. вибухнув апарат до споювання, підчас того як монтер Дрогобицький споював руру біля кітла. Апарат, котел і рури знищило зовсім і розшарпало на дрібні шматки. Ранені були три робітники: Дрогобицький, 16-літній монтерський помічник Янсон і 15-літ. монт. помічник Кунц. Найтяжче ранений Янсон, йому ампутують мабуть обі ноги.

НОВИНКИ

— **Україніка.** У нім. деннику „Баслер Нахріхтен" з дня 21. березня находимо сттю про положення українців на Буковині, в освітленні німецько-румунських кол. — У „Франкфуртер Цайтунг" з дня 27. березня вимки з листів приватних осіб із Радянської України. — В італійськім деннику „Попольо е Ліберта" з дня 22. березня статтю під заг. „Протикатолицьке походження більшовизму".

— **Львівська хроніка.** Франц Барліковський при вул. Городецькій ч. 127 повідомив поліцію, що його 15-літна дочка Аделя втікла із якимсь хлопцем і вже третий тиждень не вертає до батька. — Михайло Лисяк пробив у бійці ножем Станислава Виняра із Зимної Води і за це опинився у вязниці. — При вул. Пісковій 11. злодії закралися до помешкання Миколи Мантена і забрали 4 футра та срібне столове накриття. — При вул. Анчевських ч. 7. у Катерини Ной вкрадено футро, але злодій зараз попався в руки поліції. — При вул. Мартина 9. служниця Катерина Лаба вкрала в господині Софії Мармор невеличку суму грошей і зникла без сліду. — Поліція арештувала на днях Олексу Гаврищку та Казимира Білковського, Осипа Пастуха, Маґду Пакулу та Володимира Іжишина, всіх за крадіж і волокиство.

— **Намагане вбивство.** У с. Копеня в Золочівщині невідомий тип стрілив через вікно до Варгафтіґля, щоби його вбити, але тільки поранив його в правий бік. Арештовано кілька осіб, підозрілих в цій справі.

— **Знов сензаційний процес.** У Варшаві відбувається судова розправа, яка викликає велике зацікавлення мешканців польської столиці. Судять ротмістра Степана Ґрудзельського за вбивство майора польської армії Осипа Кльоба. Зізнання Еміля Айсерта батька Мелянії, жінки Ґрудзельського, вияснюють ціле тло вбивства майора: Дочка Еміля Айсерта вийшла заміж з любови, але скоро виявилось, що Ґрудзельський це легкодух і марнотравець. Молода жінка зненавиділа чоловіка і коли в її домі заняв кватиру майор Кльоб, господиня полюбила його, хотіла покинути Ґрудзельського і вийти заміж за майора. Майор допомогав їй матеріяльно. Степан Ґрудзельський переконавшись, що жінка зраджує його, застрілив майора Кльоба і тепер відповідає за це перед судом. Слідство виказує дуже багато темних сторінок цієї справи. Майор Кльоб був також не без гріха, він мав любовний звязок і з Айзертовою, матірю Мелянії, а коли йому обридла мати, він зєднав собі її дочку і намовляв її покинути Ґрудзельського. Ґрудзельський хоч і був заздрісний за свою жінку, то сам зраджував її й оплачував любовниць. Майор Кльоб був деґрадований й усунений з війська за ріжні нечесні вчинки, а заки любив Айзертову і її дочку був жонатий і покинув жінку. Майор Кльоб був жонатий і покинув жінку. Майор Кльоб був людиною позбавленою всякої моралі, він навіть украв кожух у шофера та продав батькові Мелянії, окрім того крав також годинники. Розправа ще не закінчена.

— **Залізнича катастрофа в Японії.** Дня 7. ц. м. недалеко міста Оїта на острові Кюшін вибухла льокомотива, наслідком чого була велика залізнича катастрофа. Згинуло 17 осіб, а кількадесять було ранених. Панує підозріння, що до вугілля був кинений динаміт, тому що в цьому поїзді їхало кілька визначних політичних дія-

чів. Вибух льокомотиви спричинив пожежу ліса, який горів цілу ніч.

— **Міліонер амбасадором Польщі.** Президент Гувер назначив амбасадором до Польщі Джана Н. Виллиса. Дж. Н. Виллис був 31 літ автомобілевим промисловцем і доробився богато міліонів маєтку. Недавно продав свої уділи компанії Виллис Оверленд за 21 міліонів долярів. Він ще є спільником інших компаній. На його богатство може вказати те, що підчас війни подарував американському урядові свій новий яхт, за який заплатив міліон долярів.

— **Форд і Едисон „сухі".** Перед судовою комісією палати послів конгресу у Вашингтоні зачались уже переслухування сухих. У перший день переслуху сухих відчитано телеграми від Генрі Форда і Томи Едисона, які виявили себе „сухими". Оба вони заявились за прогібіцією і кажуть, що нібито вона причинилась для добробуту американського народу.

— **Помилування для Кука.** Д-р Фредрик А. Кук, бігуновий одкривець сидів у тюрмі в Лівенворт, Кензас, за обманства. Тепер міністр судівництва Мичел помилував його і він вийшов на волю, просидівши в тюрмі 5 літ

— **З фільмових новин.** Молода фільмова артистка Кетрин Дейл Овен виступає в новій звуковій фільмовій драмі під назвою „Такі чоловіки небезпечні". Цю драму вперше показують в театрі Раксі в Ню Йорку. Славний артист співак (тенор) Джан Мек Кормек вперше виступає у звуковій фільмі під назвою „Спів мого серця". Діється в його рідній Ірляндії, де він з ковали вибивається на славного співака. Публика вперше почує його голос, з полотна в театрі 44-тої вулиці в Ню Йорку. В театрі Перемавит в Ню Йорку іде нова голосна штука під назвою „Лише сміливий". Провідну ролю грає молода талановита артистка Мері Браен. В театрі Комьоні в Ню Йорку грають звукову фільмову комедію під заголовком „Когенс енд Келліс ін Скатленд". Чарлі Чаплін небавом уже випустить для вистав свою нову комедію під назвою „Міські Світла". Мері Пікфорд також виступить небаром у новій звуковій фільмі.

— **Заповідає війну.** В Гартфорд, Конн., промовляв голова найвищого суду Мадярщини Олекса Дебор. Він сказав, що Европа і цілий світ не наближається до мира, але до війни. Час істнування Ліги Народів, казав він, це доба найбільших зброєнь і приготувань усіх держав до війни.

— **Самовбивство біля урни.** У Відні недавно убито купця Файта, якого тіло спалено в крематорії, а урну з попелом віддано жінці покійного. В кілька днів по похоронах, при вул. Йозефштедтер ч. 16. найдено вдову по вбитім купці, отроєну газом, а біля неї стояла урна з попелом небіщика. Як видно, вдова з розпуки за чоловіком, отруїлась.

— **Кара смерти в Афганістані.** В м. Кабулю виконано смертний присуд на 11 прихильниках Бачі Сакао. Засуджених привязано до гарматні дул і вистріливши з гармат, розшарпано тіла засуджених на шматки.

—**Що робить нужда.** У місті Маркштайн біля Аквісграну інвалід, робітник Шиманський попав у страшну нужду, а не маючи надії поліпшити свою долю, він у приступі розпуки підрізав бритвою горла 5 своїм дітям і жінці, які тоді спали, після чого сам закінчив життя самовбивством.

Бережім село від нещастя!

„Діточі садки".

Наближається час сезонових господарських робіт, коли то наші селяни цілими днями заняті важкою працею поза домом. У той час лишаються діти дома, полишені непередбаченій долі. Скільки нещасть трапляється за той час, скільки господарств іде з вогнем, скільки дітей гине чи стає калїками внаслідок нерозважних забав! А скільки дітей голодує, або переводить день у сухому куску хліба, без ложки свіжої страви! Це матеріяльний бік. А нема вже що й говорити про те, яке моральне знищення грозить дітям, оставленим на цілі дні зовсім без догляду. Дещо старші діти, які самі ще потребують опіки старших, мусять передчасно опікуватися й „виховувати" ще менших братчиків і сестричок. А діти — цеж добро цілого народу. Цілий нарід мусить про них дбати і то дбати зорганізовано.

Випробованим засобом для відповідної опіки й виховання дітей показалися *діточі садки*. Вони сьогодня просто необхідна конечність у селі. Для створення діточого садка треба чистої ясної кімнати (в домі кружка „Рідної Школи", читальні, кооперативи чи навіть у селянській хаті), в якій ніхто поза дітьми не перебував би, треба чистого подвіря, левади чи садочка, щоб діти в погоду могли на дворі побігати. Потрібна теж кухня для зварення страви, а могло би й так бути, що селянки дадуть своїм дітям харч на цілий день. Потрібні також деякі фонди на оплату вчительки. Їх не так важко зібрати. Можуть їх зложити самі батьки дітей, бож кожному з них залежить на тому, аби бути певним за свою дитину. Чим більше дітей виховувалось би разом, тим лекше булоб удержання вчительки. Зрештою на діточий садок дадуть радо напевно місцеві товариства і ті громадяни, які своїх дітей не мають. Бо кожний буде волїти спокійно на полі працювати, без журби, що його маєткові може грозити небезпека від неконтрольованої дітвори.

Багато громад уже розуміє ту конечність і наладнало або наладнує відповідні умови для удержання такої виховної установи. Багато зголошень від тих громад приходить до „Рідної Школи" та до інших українських товариств з домаганням мати на поготівлі відповідну виховницю-учительку. На жаль, таких виховниць небагато, а бодай нема їх зареєстрованих. Не зважаючи на те, що маємо вже споре число інтелігентного жіноцтва, що є багато укінчених учениць учительських семинарій, які вижидають на заняття, — провідниць діточих садків усе таки нема стільки, скільки виносить сьогоднішнє запотребування. Перешкодою в цьому, що інтелігентні жінки не зголошуються на провідниць, є між іншим і те, що заняття в діточому садку тріває заледви кілька місяців. Але спитаємо, чи замісць сидіти безчинно, замісць безцільно обтовкати інспекторські пороги, не краще чесною працею бодай на короткий час відтяжити родину і принести користь свому народові? Зрештою — метою організування передшкільного виховання не є короткочасний садок, але постійна захоронка. А для цього треба підготовити ґрунт, треба запопадливістю і допільною працею в діточому садку переконати населення, що опіка над його дітьми виходить йому на користь, що інтелігентна й рухлива одиниця в селі полишає свій корисний слід усюди.

Нехай-же кожна жінка, яка способилася до учительського звання, а не має змоги в ньому працювати, попробує своїх сил у діточому садку, кладучи перші основи громадської роботи. Може в діточому садку працювати кожна інтелігентна жінка і без учительського підготування, аби тільки мала трохи терпеливости, такту, вирозуміння для дітей та любови до свого народу. Охочі нехай зголосяться негайно до „Рідної Школи", подаючи свою підготовку до цього діла. „Рідна Школа" творить для провідниць садків окремий курс, який продовжиться відповідно до потреби. Тепер черга за жінками виказати своє змагання до річевої праці. А сільську інтелігенцію прохаємо звернути увагу відповідним дівчатам чи самітним жінкам на цю ділянку з поученням, аби зі зголошенням не зволікали.

Крім „Рідної Школи", яка покликана українським народом до управильнювання виховання української молоді, займалися справою діточих садків Т-во „Просвіта", „Т-во Опіки над Молодю" і Т-во „Захоронка". Тепер ця діяльність буде обєднана. Спільними заходами тих товариств створено на днях окрему комісію при „Рідній Школі" з представників згаданих товариств. Від цеї пори тільки „Рідна Школа" через цю комісію буде займатися справою дошкільного виховання. А всі інтересовані в цій справі повинні віднині звертатися виключно на адресу: „Рідна Школа", Львів, Ринок ч. 10.

Спілка Українських Лісників у ЧСР.

Спілка Українських Лісників у ЧСР. з осідком у м. Подєбрадах розпочала новий рік своєї праці Загальними річними зборами, що відбулися дня 25. січня 1930 року. Не зважаючи на досить тяжкий матеріяльний стан, Спілка виявила деякий поступ у праці. Теперішня праця Спілки провадиться в напрямку підготовки до всеукраїнського зїзду інжинірів, що має відбутися 7—9 червня цього року в Празі. Спілка, опрацювавши плян праці та проєкт зїзду, заслала пропозиції ініціятивній групі цього зїзду Спілці інжинірів у Парижі, а також і від себе підготовила декілька рефератів, які будуть відчитані на зїзді.

Спілка приняла найактивнішу участь в обороні імени українських емігрантів у справах нансенівських пашпортів. З цього приводу відбулись надзвичайні загальні збори, на яких інжинір Подоляк подав інформації щодо цієї акції. Загальні Збори, обговоривши це питання, доняли ряд пропозицій та вислали меморандум до міністерства внутрішніх справ Чехословаччини у цій справі.

Спілка має на увазі навязати тісніші звязки зі своїми членами, що перебувають по ріжних державах і притягти їх до активної праці при творенні власного друкованого органу. В науковім семинарі Спілки відбулося декілька рефератів, які виголосили: проф. Косюра, доцент д-р Русов, асистент інж. Подоляк і асистент інж. Прохода.

Після звіту Управи Загальні Збори вибрали нову Управу, до якої увійшли: голова — інж. Подоляк (вибраний вдруге), заступник — інж. канд. Туаїв, секретар — інж. канд. Ткаченко, скарбник — інж. канд. Стельмащенко і культурноосвітній референт — інж. канд. Голосюк.

Подєбради, дня 24. III. 1930 р.

Інж. К. Подоляк, голова. *М. Туаїв*, за секретаря.

На Пластовий Дім.

ШЕСТИЙ ВИКАЗ.

На Пластовий Дім у Львові (Кооп. Банк „Дністер", Львів, Руська 20, вкл. книж. ч. 15.000) зложили дальше:

74) **о. Володимир Ардан, Ждиня** — 10 зол. і кличе проф. Никиф. Даниша в Станиславові, проф. Р. Шипайла в Коломиї, проф. Івана Боднара в Тернополі і проф. Івана Сітницького у Львові.

75) **о. Януарій Розумний ЧСВВ, Жовква** — 35.50 зол. зі збірки в селі Мокротині.

76) **Філія Т-ва охорони дітей і опіки над молоддю в Доброминї** — 10 зол. і кличе всі філії цього Т-ва на довільні квоти.

77) **Д-р Антін Горбачевський, Чортків** — 10 зол. і кличе д-ра Остапа Юрчинського і д-ра Івана Гринчишина, адвокатів у Чорткові.

78) **Йосиф Заліп, Перегінсько** — 100 зол. і кличе о. мітрата Тита Воїнаровського і д-ра Евгена Гвоздецького зі Львова.

79) **К. УУПЮ, Львів** — 50 зол. і кличе 55 К. УУПЮ на Левандівці та курінь УУСП „Конкістадори" у Львові.

80) **Стефанія Пашкевич, Львів** — 80 зол. і кличе д-ра Льва Ганкевича і д-ра Кости Паньківського у Львові.

81) **Українська пластова молодь Самбірщини** — 50 зол. і кличе пластову молодь у Дрогобичі і Тустановичах.

82) **Володимир Сушків, Борислав** — 50 зол. і кличе п. Юрка Сасика й інж. В. Батицького з Борислава.

83) **Іванна Гриневецька, Львів** — 30 зол. і кличе п. Евгенію Гвоздецьку і п. Олену Савчакову зі Львова.

84) **Микола Мельник, Львів** — 10 зол. і кличе інж. Всеволода Левицького й інж. Евгена Фільваркова.

85) **Максиміліян Яцик, Львів** — 30 зол. і кличе п. Евгенію Янкевичеву і проф. Василя Кавулю зі Львова.

86) **Проф. д-р Маріян Панчишин, Львів** — 500 зол.

87) **Олена Федак-Шепаровичева, Львів** — 100 зол.

88) **Дир. Микола Скрипка, Львів** — 50 зол.

89) **Інсп. Юліян Галяревич, Львів** — 5 долярів і кличе інж. Юліяна Нанасси й інсп. Петра Кота зі Львова.

90) **11 Звязок Новиків. Гурток „Стокоротка", Львів**, 13 зол. і кличе VII. клясу школи ім. Тараса Шевченка.

91) **Чеслав Добровольський, Луцьк** — 10 зо.

92) **Григорій Бойців, Тернопіль** — 5 зол.

93) **Проф. Іван Олексишин, Тернопіль** — 5 зол.

94) **Григорій Демчишин, — Хелмно** — 10 зол.

95) **о. Володимир Мармаш, Зашків** — 10 зол.

96) **Дир. Володимир Кузьмович, Дрогобич** — 150 зол. і кличе о. дек. Мевеанту в Стебнику, дир. Сасика Степана в Дрогобичі і д-ра Мирона Нижанківського в Ківерцях.

*

Справлення помилок. У пятому виказі („Діло", ч. 78) пропущено, що інж. Андрій Палій, Львів, кличе всіх „маслосоюзників" на довільні квоти. — Назвище проф. Іваненка Михайла з Дрогобича перекручено на: Івненко.

Дописи.

КАЛУШ. (*Шевченківське свято*). Заходом тутешньої філії „Просвіти" відбулося 30. березня Шевченківське свято, програму якого творили вступне слово, хори, деклямації, продукції сольові і фортепянові. Свято почалося відспіванням „Заповіту" за сценою, на котрій виднів гарно прибраний оригінальний портрет Шевченка. Гарне й річеве вступне слово виголосив п. Антін Дівнич. У вокальній частині слід відмітити сопранове сольо п-і Ольги Дівничевої („Ой люлі, люлі" Лисенка, „Якби мені черевики" Сеницї і як наддаток „Ой гляну я, подивлюся" Волошина), фортепянове сольо п-і Ірини Решетиловичевої (Брамс і Барвінський), а врешті дует „Ми заспівали й розійшлись" на сопран і бас у виконанні п-і Дівничевої і д-ра Михайла Воробця. Мішані хори (Ярославенка „Учітеся" й Топольницького „Хустина") співали добре, мужеський хор (Лисенка „Було колись") в дечому недомагав. Гарно виголосив „Осії гл. 14" п. Ярослав Рубчак, добре випала й деклямація п-ни Ваґілівної. Хорами диригував п. Микола Когут, якого заслугою є вивчення хорових точок. Публика на цей раз дописала, але, на жаль, не заховувалася так, як вимагає повага такого свята. *Присутній.*

МОНАСТИРИСЬКА, ПОВ. БУЧАЧ. (Свято „Просвіти"). Заходом місцевої Філії Т-ва „Просвіта" відбулося у нас 16. березня ц. р. свято „Просвіти" з таким порядком: Рано в год. 9·30 відправив місцевий парох і голова філії о. Любомир Білинський торжественну Сл. Божу і панахиду за померших членів Філії. В часі цих богослужень співав місцевий церковний хор дуже гарно. По Сл. Божій відбулася в салі Нар. Дому святочна академія, на яку склалися: вступне слово, виступи хорів і деклямації. Вступне слово виголосив п. Петро

Лехман, секретар Ф-лії; ця промова зробила на присутніх помітне вражіння. У святі взяли участь хори з Бертник, Григорова, Чехова, Слобідки Горішньої, Красієва й Монастириськ. Най-Хори відспівали свої точки бездоганно. Найкраще вражіння зробив мужеський хор з Красієва, чого доказом були бурливі оплески по його виступі. Слід піднести заслугу п. Олекси Криси, місцевого дяка, що своєю невтомною працею в короткому часі приготовив до цього свята перші чотири хори. Декламації випали дуже добре. По скінченні академії відспівав місцевий хор „Боже великий, єдиний", а всі присутні заспівали „Ще не вмерла". Вечером змат. гурток при чит. „Просвіти" в Монастириськах відіграв нар. пєсу в 3. діях „Де горівка буває, там добра немає". Хоч Філія в Монастириськах ще дуже молода, бо істнує заледви два роки, то проте вона розвивається добре, хоч і серед дуже важких і несприятливих відносин. Свято „Просвіти" випало на загал добре, при чому слід зазначити, що, не зважаючи на непогоду, на святі явилось дуже поважне число міщан та дооколичних селян.

Присутній.

САМБІР. (**Карають нашу молодь**). У справі пласту в Самборі вже полагоджено справу: гімназійних учеників, як відомо, принято знову до школи, зате в учительській семинарії на внесок директора Кураторії приняла таке рішення: двом ученикам позволено кінчити тут семинарію, двом позволено тут цього року здавати матуру, сімох учеників видалено з тут. семинарії і позволено записатись у Ряшеві, Рудніках або Кросні, оскільки тамошні заведення будуть мати для них вільне місце, а тільки двом привернено права учеників. Рішення це дуже несправедливе, бо всі ученики поповнили один і той самий „проступок", а саме належали до пласту, який не був дозволений. Кару подіставали хлопці ріжну, а саме: одному, котрий був у судовім слідстві, без вичікування висліду позволено здавати матуру, двом, що не мали навіть судових доходжень і не були позбавлені прав учеників, а ходили до останньої хвилі тут до школи, казали забиратись до іншого міста, таксамо, як і пятьом іншим, що були звільнені у правах учеників. Кара дотикає очевидно не так учеників, як радше родичів, тимбільше, що умовне приняття до інших заведень наражує на великі кошти, не кажучи вже про втрату року. Велике питання також, чи буде місце для наших дітей у Ряшеві, Рудніках чи Кросні... Словом: в цьому випадку покарано молодих хлопців, а ще більше їх батьків.

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 10. квітня, год. 7·30 вечером Венецький купець, виступ Сосновського (знижки важні).

Пятниця, 11. квітня, год. 7·30 вечером „Жайворонок" (знижки важні).

Малий Міський Театр:

Четвер, 9. квітня, год. 7·30 вечером Пан Топас (знижки важні).

Пятниця 11. квітня, год. 7·30 вечером, Пан Топас (знижки важні).

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: Співець Парижа (Моріс Шевальє) і опера „Ловці женчугів".

КАСІНО: Сучасні Юдита та Гольоферн.

КОЛЬОСЕЙ: Вбийникова тайна. Комедії: Я тобі покажу; Пан і його слуга.

ЛЕВ: Раз у житті (комедія з Гліін Тріов).

МАРУСЕНЬКА: Безборонне дівча (Род ля Рок). Гільтий.

ОАЗА: Князі на засланні.

ПАЛЯС: Звукова фільма: Жінки не для подружжа.

ПАН: Кенігсмарк.

ПАСАЖ: Пять днів жаху. — Тиждень Метро-Голдвин-Маєр. Амер. комедія.

ПРОМІНЬ: Воєнні орли.

СТИЛЕВЕ: Воєнна симфонія (Род ля Рок).

ФАТАМОРГАНА: Пречудна брехня Ніни Петровни (Бриґ. Гельм).

ХИМЕРА: Шепіт ночі.

УТІХА: Байдак кохання. Найпарадніша парада.

Програма радіо.

Четвер 10. IV. 1930.

ЛЬВІВ. 11·58 Сигнал часу, гайнал, 12·10 „Що повинна знати добра господиня", „Мясо і свят. печиво" (відчит), 12·30 Шкільний концерт із варшавської фільгармонії, 17·45 Трансм. попол. концерту з Варшави. Музика чеських композиторів, 18·45 Підгалянські балачки, 19·00 Всячина, концерт граноф. плит, 19·58 Сигнал часу, гайнал, 20·15 „Ремінии днішем" (фейл.), 20·30 Веч. концерт, форт. рецитал Петрі з Кракова, 23·00 до 24·00 Трансм. танкової музики з рест. „Павільон" у Кракові.

Пятниця 11. IV. 1930.

Варшава (1411,7) 12·10 Музика грамофонових плит. **Краків** (312,8) 17·45 Концерт з Варшави. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·15 Сольо на флєті. **Ляйпціг** (259) 19·35 Концерт фільгармонії. **Братислава** (279) 16·30 Фортепяновий рецітал. **Талін** (296) 18·35 Вечірній концерт. **Льондон** (356,3) 19·40 Секстет Ольофа. **Берлін** (418) 23·00 Циганська музика з Будапешту. **Стокгольм** (436) 20·00 Концерт. **Лянгенберг** (473) 17·30 Народні пасійні пісні. **Прага** (487) 16·00 Шкільний концерт. **Брюссель** (509) 22·5 Танкова музика. **Відень** (516,3) 17·00 Фортепянове тріо. **Мюнхен** (533) 17·16 Домашня музика. **Будапешт** (550) 19·30 „Фавст". **Ленінград** (1000) 17·30 Концерт. **Харків** (1304) 20·00 Концерт для села.

Субота 12. IV. 1930.

Варшава (1411,7) 21·05 Легка музика. **Краків** (312,8) 16·40 Концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·20 Радіоорхестра. **Ляйпціг** (259) 19·30 Народні пісні англійські, шкоцькі, ірляндські. **Льондон** (356,3) 20·30 Концерт. **Берлін** (418) 16·30 Концерт капелі Льоранда. **Стокгольм** (436) 19·25 Фінляндські народні пісні. **Лянгенберг** (473) 13·05 Твори Вебера. **Прага** (487) 23·00 Концерт з каварні „Прага". **Брюссель** (509) 19·30 Радіотріо. **Відень** (516,3) 19·10 „Вертер" Массенета. **Мюнхен** (533) 16·40 Радіотріо. **Ленінград** (1000) 19·00 Концерт. **Харків** (1304) 16·00 Оперова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.